

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csikk- és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefont 15. sz. — — — — Mindenféle díjak Szekelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETECH PAI

LAPTULAJDOSOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szekelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Politikai kulturbestiák.

Irta: Király Péter dr.

Debrecen 1912. okt. hó

Megérdemeltük ezt a sorsot. (?)
Hányszor kértük, unszoltuk, figyelmeztettük ezt a szerencsétlen nemzetet, hogy legyen óvatos, körültekintő; ne dobja oda magát meggondolatlanul azoknak a javithatatlan garázda embe- reknek vakeszközül, a kik a népet lábuk kapcájánál is kevesebbre becsülik; akik maguknak és magukért élnek s ha tesznek is gonosz képmutatásból néha-néha valami jót, egyes emberek, iestületek vagy a társadalom iránt, — erkölcstelen számítással, leplezett gonosz célzattal azért cselekeznek némi jót, hogy megtévesszék maguk iránt azokat, akik még ma is megtéveszthetők és hogy legyen mire hivatkozniok, amikor elvadult gaz ösztönüket követve, egyik elvetemültségüket a másik után viszik véghez nemzetük és hazájuk sérelmére.

Nálunk a szó leghitványabb és leggonoszabb értelmében érvényesül ma az utszéli rablógyilkos elv, hogy: „Ahol a hatalom, ott az igazság!” Nálunk ma az egyéni becsületesség és mocsoktalan jellem olyan főbejáró bűn, ami miatt a hatalmasok vak dühvel törnek az ártatlan existenciák személyére és vagyonára.

A tisztesség, becsület és erkölcsi megbízhatóság uralma száműzve van. A politikai erkölcsi kultusza nemcsak illuzoriussá vált, — hanem maholnap guny és megvetés tárgya lesz. A hivatalos hatalommal való hitvány visszaélés, a büntudatosan szószátyárkodó hízegés és hazudozás, az erkölcsrontás és becsületebrablás sohasem ültek gyalázatosabb orgiát a magyar magánélet és a közélet felett, mint ma.

Okleveles gonosztevők, diplomás latrok, minden aljasságra kész és kapható uri gazemberek fertözik meg a magánélet és a közélet levegőjét s aki utjokba áll, kérlelhetetlenül tiporják agyon, mint szervezett rablógyilkos banda a maga áldozatát...

A gondviselő Isten tán büneink büntetéséül mérte reánk ezt a rettenetes sorsot... Sokszor érezte már velünk sujtoló keze ütését... de ilyen érzékenyen még soha... Tünnünk kell. Szenvednünk kell. Kétségbeesnünk nem szabad. Minél rettenetesebb a sze vedés, a mit el kell viselnünk, annál erősebb legyen a lelkünk annak elszennvedésére. Ha egyelőre nincs alkalmunk és erünk megboszulni a rajtunk elkövetett hallatlan gaztetteket: ám tartasuk erkölcsi kötelességünknek emlékezetünkbe vésmi azoknak neveit, akik bennünket sanyargatnak, kinoznak, gyilkolnak; — hogy mihelyt alkalom nyílik rá, — bosszuhassuk meg magunkat úgy, a mint ezek a gonosztevők tőlünk méltán megérdemlik.

Az osztrák hatalomnak ütésre föl sem kell emelnie a kezét, hogy bennünket lesujtson; lesujtanak bennünket elvetemült kezekkel tulajdon testvéreink: a Tisza Pisták, a Lukács Lászlók, a kik bérbeadták becsület-érzésüket, lelküket, hitüket, istenfélemlüket magyar nemzetük halálos ellenségének, az osztrák hatalomnak.

Hóhérolják, gyilkolják, pusztítják tulajdon nemzetüket, testvéreiket, — hogy sápot, rangot, kitüntetést és elismerést érdemeljenek ki azoktól, a kik a magyar nemzet husát és vérért emészti évszázadok óta, mint megvesztett duvadak, mint örvongó fenevadak.

Ezek a testvérgyilkosok alig 4—5 hónap óta tartó gyalázatos visszaéléseikkel s elvetemült gaztetteikkel, csaknem dögvészessé fertözték már a magyar magánélet és közélet levegőjét. Örvongásuk s az idegen hatalom hóhérlatma élvezetében elbizakodottságuk egész odáig vtemedett már, hogy a maguk esztelen bűnös cselekedetüket, vérfagyasztó garázdaságaikat „hazafiasnak“, „tiszteességesnek“, „ember- ségesnek“ merészelik elnevezni és világgá kürtölni.

Ez azonban már az elmebetegségnek, a csendes örültségnek olyannyira félreismehetetlen megnyilatkozása, ami — mint mentő körülmény — esetleg meg is oltalmazhatja hitvány életüket a magyar nép bosszujától, — könyörület koldulván ki elmebeteg, nyomorult életüknek.

A beszámíthatatlan bolondok — tekintet nélkül arra, hogy politikusok — bármilyen istentelenségeket kövesenek is el: kegyelmet nyerhetnek oly módon, hogy perverz cselekedetükért nem az akasztófa, hanem a tébolyda és kényszerzubony lesz osztályrészük.

Közös céljuk homlokzatára vérbe- tükkel ez a két szó lesz felírva: „Politikai kulturbestiák“.

— **Tisza szájkosara.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága október 18-án tartotta őszi rendes közgyűlését, melyen a híres munkapárti honatyja: *Ugron Zoltán* is megjelent. Az alispáni jelentéssel kapcsolatosan nagy beszélhetnékje támadt a „feltámadt“ mungónak és a kerületéhez tartozó kismedeséri iskolapadok ügyével nyek- reggett jó hosszú időn át. Az elnöki székben ülő alispán is már megsokallotta nagy- bácsikájának okvetetlenkedéseit s azt találta mondani, hogy az iskolapadok ügye nem tartozik a törvényhatósági közgyűlés elé, mert azon ő, mint alispán is tudott volna segíteni, ha hozzája fordul. Egyéb sem kellett az öregnek, kitört belőle a jobb érzés, mely — úgy látszik — a koalíció idejéből még benne maradt volt és elfeledkezőn a munkapárti reverzálisról, kezdett őszintén beszélni. Elmondotta, hogy az országgyűlésen szájkosár alatt vannak, ott nem lehet szó- hoz jutni és különösen a megyei ügyekről álmodni sem szabad. Valahol tehát meg kell

nyilatkozni. Erre aztán a Tisza szájkosara alól önkéntelenül felszabadult munkapárti pótdelegátus, alaposan kiöntötte mungó szív- nek összes keserűségeit. Ez volt egyetlen politikai célzatu felszólalás a mostani köz- gyűlésen. Ezért pedig csakugyan kár lett volna ide fáradni: a főispánnak — makacs betegségéből...

Homoródszentpál és vidéke ünnepe.

Folyó évi október hó 13-án Homoród- szentpál községben ritka és tanulságos ün- nepély volt, a melyen nemcsak a szomszéd- os falvak népe, hanem a vármegye és az erdélyrészi miniszteri kirendeltség, valamint a Hanyza is megjelent.

Az időjárás, mely a hetekben általános esős volt, e napon kedvezett mind annak, hogy közelből és távolból igen sokan meg- jelenhettek, mind annak, hogy az e napra hirdetett alküállításra a szekely kisgazdák állataikat felhajthassák.

A nagyfontosságú ünnepély, mely az érdeklődők százai gyűjtötte egybe: a Nép- ház felavató ünnepélye volt. Ezen Népház a „Szekely Udvarhely“ c. lapban képből is volt ismertette, ezuttal tehát csak az ünne- pély lefolyásáról kívánok röviden megemlé- kezni.

A jelzett napon az ünneplő közönség mindnek előtt a homoródszentpáli tágas unitárius templomba gyülekezett össze, a mely zsufolásig meg volt telve. A lélekemelő ének elhangzása után *Ürmösi József* hely- beli lelkész buzgó imádsága emelte mind- nyájunk lelkét a minden áldások Urához, Istenéhez. Majd ékesen szólott az ünneplő gyülekezethez a Jézus szellemében *Máté* evangéliuma 16. r. 2. és 3-ik verse alapján, midőn a farizeusok és Sadduceusok jelt ki- vántak a nagy mestertől a felől, hogy ő volna-e az igazi Messias.

A nagy Mester megfeddi a kérdezős- kedőket, hogy az időjárást ismerni velük, de az idők jeleit még sem tudják megválasztani. Ezen alapigék nyomán igen alaposan foglalkozott a nép jóllétének, anyagi és szelle- mi előrehaladásának eszközeivel, melyek közül a haladást és az együttes munkálko- dást jelölte meg, mint olyanokat, amelyek- nek következtében létesült Homoródszentpál- lon is a népház, melynek felavató ünnepélye vonzotta egybe a diszes közönséget.

A minden tekintetben tartalmas és al- kalmi beszéd nagy hatással volt az egész templomi gyülekezetre, kiknek soraiban ott láttuk *Br. Daniel Lajos*, *Dr. Koós Mihály*, *Ugron János*, *Dr. Sebesi János*, *Szekelyhidý Viktor*, *Böhm Sándor* Hangya főellenőr, *Kis- györgy Sándor* esperes, a két Homoród vi- dékéről levő papokat, tanítókat és fölbirtó- kosokat, ugyszintén *Szabady Tivadar* és *Ta- más Péter* főszolgabirákat.

A templomból kijövő közönség a szép, diszes népházhoz vonult. Itt *Sándor Ferenc* községi főbíró üdvözölte a nagy közönséget; kérve az egek Urát, hogy e Népház felszen- telő ünnepélyről vigyék magokkal az együt- tes munka igaz érzetét, hogy a jó mag min-

den székely községben hozzon gazdag áldást s teremjen anyagi és szellemi népjóléti intézményeket.

Ezután Székelyhídy Viktor a székelyföldi Miniszteri Kirendeltség Udvarhelyvármegyei megbízottja tartotta meg nagyszabású Népház felavató beszédét. Igen helyesen mutatott rá arra, hogy a mely községben jó s a népért munkáló vezető van, s a mely község népe megérti a kor intő szavát s elfogja a maga és a jövőendő nemzedék boldogítására célzó szótát s elfogadja a feléje nyújtott és őt segítő kezét, az a község boldogul s a jelen nagy közgazdasági harcában diadalt szerez magának.

Egy ilyen együttes munka eredménye e díszes Népház is, mely nem első ugyan e megyében, de méreteiben a legnagyobb a legdíszesebb és így a legköltségesebb is. Elismeréssel adózik a vezérnek: Ürmösi József unitárius lelkésznek az építés körül kifejtett buzgó munkásságáért és gr. Serényi Béla földmivelésügyi miniszter ur elismerő levelét is felolvassa, mely a legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg Ürmösi József fáradhatatlan munkásságáról.

Végül átadja a Népházat fontos rendeltetésének, hadd legyen az a fogyasztó és tejszövetkezetnek, a szövetkezetek kiinduló pontjainak: a gazdakörnek édes otthona. Legyen a község népének igaza tanácsháza, hova szeretetet és békét vigyenek s honnan áldás és jótétemény áradjon Homoródszentpál községre és népére s a szomszédos segítő falvakra u. m. Recsenyédre, Homoród-szentpéter-, Városfalva- és Homoródjánosfalvára, mely községeknek népe nemcsak az ünnepélyen van jelen, hanem a Népház építésénél is nagy segítséggel volt. Isten áldását kívánja a kor szavát megértő székely népre.

A Hangya Központ nevében Böhm Sándor főellenőr üdvözlő és köszöntő a gyülekezetet s kívánja a szövetkezetek erősödését és a szövetkezeti eszme terjedését.

Végül Dr. Kóós Mihály min. osztály tanácsos, az Erdélyrészi Miniszteri Kirendeltség tevékeny és lelkes vezetője szólott nagyhatással és nagy figyelem közepette a Népházak céljáról, rendeltetéséről. Minden egyes Népház egy szép álom megvalósulása az ő részéről is. A néphez szólva kéri, hogy az idők jeleit, melynek megértéséről oly szépen szólott az Isten szolgája ma az Ur házában — értse meg a nép mindenütt, mert csak így remélheti minden község, hogy a népek nagy versenyében nem maradt háttérbe, nem lesz szegény és elhagyatott.

Ezután a Népház csinos helyiségeit tekintették meg, amelynek célszerűen való beosztása és elrendezése az építő bizottság izlési és tapintatos gondolkodását igazolja.

A Népház megtekintése után az állatkiállítás megtekintése és az ott kiállított legszébb tehének és üszök díjazása következett. Több székely kigazda nyert pénzbeli jutalmat szépen gondozott tehene és üszöje által. Az ilyen kiállítások és jutalmak kellene hogy fokozottabb mértékben lelkesítsék a kigazdákat szép és jó tejelő állatok tartására és nevelésére, mert ezáltal nemcsak a szép és egészséges állatok fejlődése, hanem a tejszövetkezet is sokat nyerne.

A szép és emlékezetes ünnepély után a Népház nagy termében és mellékhelyiségeiben közeled volt. A közebeden mintegy 150-en vettek részt. A szép és lelkes pohárköszöntők sorát Br. Daniel Lajos nyitotta meg, ki gr. Serényi Béla földmivelésügyi minisztert éltette, akinek üdvözlő táviratot is küldött az ünnepelő gyülekezet.

A vármegye vezetője Dr. Sebesi János alispán, a miniszteri kirendeltség és minden tényező lelkesen volt éltetve, kik a Népház-építésben részt vettek.

Enesei Dörner Béla szintén méltatva volt Ürmösi József lelkész által, mint a ki

a székely nép érdekében végtelen lelkesedéssel munkált.

Gr. Haller János főispán, Dr. Heltai Ferenc országgyűlési képviselő, Dörner Béla kir. gazd. intéző és Meskó Pál „Szövetkezés” c. lap főszerkesztője és a Hangya vezető titkára levelben mentették ki elmaradásukat és üdvözöltek az ünneplő gyülekezetet.

Az ebéd, melyet a homoródszentpáli asszonyok főztek a késő délutáni óráig tartott. A pohárköszöntők végtelen sorát alig lehetne felsorolni.

Ebéd végeztével azon édes érzettel távozott el minden egyes, hogy azon ünnepélyre méltó volt elmenni. E mellett hasznos tanulságul a haladásnak és szeretettel való együttes munkálkodásnak ama látható eredményét: a Népházat s ehhez hasonló épületnek minden községben való megépítését szívünkben és lelkeinkben mintegy szép álmot, színét magunkkal vittük.

Áldó fohászukba a népházak megteremtőjét: Dr. Darányi Ignác volt földmivelésügyi minisztert, ugyszintén az ő eszméinek végrehajtóit Dr. Kóós Mihály kirendeltségi vezető, Dörner Béla és utódját: Székelyhídy Viktort mindig Isten kegyelmébe fogjuk ajánlani s az ők munkájukra Isten áldását esdekkeljük.

E mellett kívánjuk, hogy a magyarok Istene éltesse Ürmösi József derék, lelkes vezetőt s adjon az ő községeben ezután is okos, jó gondolkodású székely fiatal, kikkel együttesen munkálva, a székelységet erős védbástyává fejleszthessék s megalapozzák annak boldog jövőjét mind a mezőgazdaságban, mind a szellemiekben!

Jelen volt.

„Magyar Köztársaság”

Megjelent Dr. Nagy György politikai folyóiratának a „Magyar Köztársaság”-nak októberi száma. E szám kötetnyi terjedelmű s 12 önálló cikk gazdagítja tartalmát. A vezércikket Dr. Nagy György írta: „A köztársasági párt útja” cím alatt s foglalkozik cikkében az Országos Köztársasági Párt megalakításának politikai és társadalmi jelentőségével. Cikkében világot, határozott vonalakkal rajzolja meg azt az utat, mely a teljes nemzeti függetlenség földjére vezet. Dr. Nagy György cikkében említést tesz arról is, hogy a „Budapesti Hirap” szeptember 29-iki számában vezércikket írt a Köztársasági pártrol s e cikke Nagy György, — mint az országos párt elnöke válaszolt, igénybe véve a „Világ” politikai napilap vendégszerető hátsóbjait.

Dr. Kacsóh Lajos gyóni ref. lelkész „A republikánus Kálvin” cím alatt ismerteti a nagy reformátornak köztársasági közéleti működését. Az író éles szemmel lát bele Kálvin korának eseményeibe s érdekesítően építi fel a nagy reformátor gránitfalját.

Érdekes a Dr. Kalmár Antal cikke: Köztársasági áramlatok, mely tulajdonképen válasz Ábrányi Kornélnak a „Pesti Napló”-ban szept. 29-én megjelent „Evolúciók és revolúciók” című vezércikkére, melyben a köztársasági párt megalakulásának történeti előzményeit vizsgálja s Martinovicsék mozgalmát, Kossuth Lajos 1849-iki működését ismerteti. Kalmár Antal az ő országosan ismert és elismert történeti és közjogi tudásával fejtegeti a köztársasági párt nemzeti jelentőségét, ismerteti a történelmi múlt republikánus mozgalmait s élénk állítja a világhistoria megvilágításában 1849. április 14-ének Kossuth Lajosát.

Kalmár cikkével egyenértékű a Dr. Ormos Ede cikke, ki a republikánus törekvéseknek a szocializmushoz való viszonyát tárgyalja s a nyugati államok történetével igazolja, hogy a szociális igazságok csak a köztársasági államformában érvényesülhetnek.

Enyedi Barnabás a „Magyarország” belmunkatársa, kinek látókörét évekig tartó külföldi tanulmányút szélesítette s ki a portugál forradalom idején Lisszabonból küldött tudósításával az egész magyar sajtó figyelmét magára vonta, „Köztársasági haladásunk” cím alatt ismerteti a külföldi, a német, francia, olasz és angol lapoknak megemlékezését az 1912. szeptember 7-iki köztársasági pártalakításról: Különösen a francia „Le Matin” és az olasz „Corriere della Sera” foglalkozott részletesebben a magyar köztársasági törekvésekkel s a francia világ lap meglegettel, hosszan foglalkozott a párt élén működő Dr. Nagy György és Szappanos István személyével. Enyedi Barnabást gazdag nyelvtudása hozzásegítette ahhoz, hogy a külföldi lapok egyrészt felkeresse a köztársasági pártba vonatkozó közleményekkel. Érdekes, hogy míg a magyar nagy napilapok, a „Népszava”, „Világ” és „Pesti Napló” kivételével csak röviden foglalkoztak a köztársasági párt megalakításával s a legtöbb lap meglegetett a 49 tagú vezetőség névsorának lekölésével, addig a külföldi nagy világlapok mind megemlékeztek a magyar politikai közéletnek erről az új, eddig ismeretlen, bátor, férfias zászlóbontásáról.

A „Magyar Köztársaság” októberi száma teljes terjedelmében közli a szeptember 7-iki alakuló gyűlés jegyzőkönyvét, mely hű és hiteles képét adja az országos párt megalakításának s mely a párt alapvető, történelmi becsü okirata marad. Ugyancsak e számhoz van mellékelve a pártba való beépési nyilatkozat, mely egyttal bizonyosága annak, hogy az ifjú párt hozzákezdett az országos szervezés munkájához.

Az októberi számba Rákóczy Imre, Dombó László gyóni ref. lelkész, Szilágyi Dezső tanár, Dr. Járossy Jenő és Szibrik Antal irtak verset. Érdekes története van Dr. Járossy Jenő „Rákóczy lelke” című költeményének. E verset felkérésre a szegedi szept. 29-iki Rákóczy ünnepre írta, hogy a színházi díszelőadásra elszavalják. A verset azonban nem merték elszavalni, mert a rendező-bizottságnak néhány lojális tagja tiltakozott az erős, bátor, labanc-verő hang ellen. Így küldötte el szerző verset a „Magyar Köztársaság”-ba.

Az októberi szám közli az Országos Köztársasági Párt 49 tagú vezetőségének névsorát, mely bizonyítja, hogy a párt földrajzilag is méltó az országos elnevezésre s az egyes tagok társadalmi állásával is törekszik az egyetemesség jellegére. A vezetőségben minden osztály, minden társadalmi réteg, minden foglalkozás képviselve van.

A lap előfizetési ára egyévre 10 korona, egyes szám ára 1 korona. Kapható: Nemes Ármán könyvkereskedésében Hódmezővárhelyen s a budapesti főbizományosnál Galantai Gyulánál (Budapest, VII. — Erzsébet körút 44). A „Magyar Köztársaság” októberi száma a köztársasági küzdelemnek egy erős, értékes dokumentuma.

Dr. Láncey Simon.

Törvénykezés.

Esküdtszéki főtárgyalások Székelyudvarhelyt. A székelyudvarhelyi kir. törvényszék esküdtbírósa e hó 21., 22., 23. és 24. napjain fogja tárgyalni azt a négy bűnügyet, mely a mostani II. ülészakra van kitűzve. Az első napon Demény Lajos szándékos emberölés büntetével foglalkozik az esküdtszék reggel 8 órától kezdődőleg. A megidézett tanúk száma 25. Második nap (kedden) Sata István halált okozó súlyos testisértés büntette (tanúk száma 27), harmadik nap (szerdán) Jónás Ferenc és társa szándékos emberölés büntette (tanu 18), végül pedig csütörtökön Elekes Domokos szándékos emberölés büntette (tanu 67) kerül tárgyalásra.

Az esküdtszéki tárgyalásokra harminc rendes és 10 pótesküdtet hívtak meg. Rendes esküdtek: Csépi Ignác eszmadia, Darvai Albert kereskedő, Daróczy Miklós tímár, Dézsy Balázs kereszmáros, id. Dakó József földműves (Tibód), Dr. Dobos Ferenc tanár, Demeter Ákos kereskedő, Jeddy Tamás földbirtokos (Rugonfalva), Felegyházy Antal ny. tanár, Ferenczi Károly vendéglős, Füle István szücs, Fischer Ferenc kefékötő, Hlatky Miklós nyug. igazg.-tanár, Hánn József kereskedő, Hermann Márton földműves (Erked), Horváth József ref. kántor, Kovács Dániel tanár, Konrad Albert cipész, Keszler János tímár, Gál Mihály kántor-tanító, Gagy László földbirtokos (Alsóboldogfalva), Máthé István Ferenc földműves (Zetelaka), Maksai Lázár vendéglős (Székelykeresztúr), Mészáros Zoltán fodrász, Pete Mózes földműves (Oklánd), Parajdi Zsigmond földműves (Felsőfalva), Persián János kereskedő, Simó János földbirtokos, Szabó István földbirtokos és Szakács Gyula szíjgyártó. — Pótesküdtet: Hein Pál kereskedő, Horváth Albert eszmadia, Hermann György festő, Dr. Szöllösi Ödön ügyvéd, Szorger Ferenc órász, Szébeni Antal tímár, Tóth József kötelgyártó, Páhan Károly asztalos, Zakariás Ferenc fazekas és Zongor Márton földműves (Agyagfalva).

HIREK.

— **Uj tanítónők a polgári leányiskolánál.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Csanády* Margit tordai állami polgári leányiskolai rendes tanítónőt, *Csanády* Zalán székelyudvarhelyi kir. vezető járásbíró leányát és *Nemes* Irma nagyenyedi állami polgári leányiskolai segédtanítónőt a székelyudvarhelyi állami polgári leányiskolához helyezte át.

— **Városi virilisek.** Székelyudvarhely város legtöbb adót fizetőinek névsorát a kiküldött bizottság összeállította. E szerint a jövő évi virilisek képviselői a következők lesznek:

1. Ugron Ákos 3025'40 K*. 2. Szöllösi Samuel 2465'93, 3. Fábrián József 2334'97, 4. Szabó Ferenc 2039'34, 5. Flórián Bodán 1498'78, 6. Ref. kollegium 1429'28, 7. Dr. Solymossy Lajos 1315'56*, 8. Dr. Horváth Károly 1193'16*, 9. Özv. Heitz Vilmosné 1177'95, 10. Konecz Ármán 1020'10*, 11. Dr. Váró Géza 908'15*, 12. Dr. Szöllösi Ödön 907'95*, 13. Szentferencz zárda 900'71, 14. Gyarmathy Ferenc 897, 15. Fernengel Gyula 888'75, 16. Gergely Ferenc 865'24, 17. Dr. Hinderer F. Ákos 859*, 18. Gáspár Balázs 846'86*, 19. Tassaly József 835'84, 20. Looz G. Frigyes 830'13, 21. Pál István (apát-pleb.) 815'20*, 22. Dr. Vass Lajos 812'56* 23. Flórián Kristóf 795, 24. Dr. Valentsik Ferenc 773'32*, 25. Özv. Doros Györgyné 771'80, 26. Sükösd Miklós 741'60, 27. Hlatky Miklós 733'12*, 28. Csanády Zalán 716'12* 29. Dr. Nagy Samuel 687'88*, 30. Dr. Burnáz Imre 681'56*, 31. Rözler Károly 677'77, 32. Vánly Kálmán 667'20*, 33. Hein Pál 664'61 34. Gönczy Lajos 662'24*, 35. Martinovics Szilárd 658'06, 36. Ref. egyház 649'18, 37. Frölich Ottó 643'24* 38. Szent István 603'48* 39. Persián János 597'95, 40. Tamás Albert 591'92*.

Pótagok: 41. Dr. Demeter Károly, 42. Soó Gáspár, 43. Özv. Gyarmathy Ferencné, 44. ifj. Ferenczi Ferenc, 45. Ferenc György, 46. Sterba Ödön, 47. Becsek Aladár, 48. Orbán Dénes, 49. Embery Árpád, 50. Jánosi Gyula, 51. Czech Lipót, 52. Tamás Balázs 495'17 K. A *-gal jelölték adója kétszeresen van számítva.

— **A vármegyei tanítók közgyűlése** igen szép és tartalmas volt, melyet e hó 17-én Székelyudvarhelyt tartottak meg. Különösen *Rossondai* István székelymagyarosi tanító hatalmas koncepciója előadása keltett álta-

lános visszhangot. E mellé sorakozott *Gál* Imre székelyudvarhelyi tanító nagyszabású előterjesztése és *Paál* Sándor h. tükár tartalmas évi jelentése. A közgyűlést közelebéd követte *Barkóczy* Albert jóhírű vendéglőjében.

— **Halálozások.** Dr. *Demeter* Károly kórorvos nejét szül. *Bedő* Rózát kísérték öröknyugovóra e hó 16-án a református sirterthe általános részvét mellett, aki e hó 15-én életének 50 ik, boldog házasságának 15-ik évében rövid szenvedés után elhalt Székelyudvarhelyt. — *Berkeczy* József lakatosmester, székelyudvarhelyi születésű, utóbbi időben kolozsvári lakos pedig 48 éves korában halt el Székelykeresztúron testvére: *Dáné* Mózesné lakásán, hova látogatába jött E hó 15-én a székelyudvarhelyi róm. kath. temetőbe helyezték el örök pihenőre az élete delén megtört testü iparospolgári. — *Göncz* Jolán kissolymosi áll. tanítónő, *Göncz* Károly székelyszentmiklósi unitár. lelkész 30 éves leánya e hó 18-án, hosszús szenvedés, 12 évi tanítónői működés után jobbélre szenderült szülői házában, hounan ma temetik el Székelyszentmiklóson.

— **A vármegyei közgyűlésről** szóló részletesebb tudósításunkat jövő számunkban fogjuk közölni.

— **Gyógyíthatatlan betegségnek** tartották évszázadok óta az Epilepsiát. E régi hit azonban újabb elvészti jogosultságát, mivel megbízható értesülésünk van arról, miszerint egy budapesti specialista orvos tudományos alapon és bevált módszer szerint gyógyítja az epileptikus betegeket és e módszerével a baj gyökeres gyógyulását teszi lehetővé, mit a gyógyult esetek nagy száma bizonyít. Ez orvos Dr. Szabó B. Sándor (Budapest, Nagykorona-utca 18.) ki gyógyulást keresőknek díjtalanul ad fölvilágosítást.

Karácsonyi Könyv. A könyvpiacra legközelebb megjelenik a „Karácsonyi Könyv“, mely az erdélyrészi újságírók Almanachja. Az előszót Dr. Fenyvesi Soma írja. Elbeszéléseket, novellákat, költeményeket, karcolatokat írnak: Bignó Béláné, B. Szász Piroška, György Imre, Dr. Molnár Gábor, Enyediné K. Eliz, Orbán Balázs, Henter Géza, Winkler Margit, Szentgyörgyi Dénes, Boros Elek, Dénes Károly, Máthé József, Szánthó Gábor, Vákár P. Arthur, Szász Béla, Benkó Annuska, Simor Jenő, Páncél Imre, Polonyi János, Betegh Pál, Oroszlány Gábor, Ádám Éva, Dr. Gál Endre, Baka Béla, Dr. Fekete Endre, Sájó Géza, Szabó Pál, Szentirmay Zoltán, Szász Ödön, Pálffy Gyula, Dr. Gróf Vass György, Morvay Zoltán, Bárány Balint József, Pálffy Aladár, Gyalui Farkas, Dózsa Endre, Tóthfalusi József, Magyar Mihály stb. A könyv ára 3 korona. Szerkesztő: Oroszlány Gábor, az „Ellenőr“ szerkesztője Marosvásárhelyt, hova az előfizetési pénzek is küldendők.

— **Megsemmisített választás.** Nagyenyedről jelentik a Magyar Tudósítónak: Nagyenyeden 1911. december 30-án folytatták le a városi bizottsági tagválasztásokat. A választás ellen Dr. Asztalos Kálmán függetlenségi pártelnök panasszal élt az igazoló választmányhoz, amely a panaszt minden indokolás nélkül elutasította. A közigazgatási bizottság az igazoló választmány határozatát jóváhagyta, még pedig azzal a komikus kitételrel, hogy „indokainál fogva helybenhagyatik“. A közigazgatási bíróság most mindkét határozatot feloldotta és utasította az igazoló választmányt, hogy intézkedjék aziránt, hogy a lepecsételve levő választási iratok felbontassanak és a panaszlónak alkalom adassék az iratok tanulmányozására; egyben utasította az igazoló választmányt, hogy a kiegészített panasz felett új és pedig szabályszerűen indokolt elsőfokú határozatot hozzon. Az indokolásban a közigazgatási bíróság megállapította, hogy miután

a választási iratokat lepecsételték, a panaszlónak nem volt módjában az iratokat tanulmányozni, holott mindazok, akik a választást megtámadni jogosultak, szükségképpen, jogosultak arra is, hogy a választási iratokat tanulmányozhassák.

— **Értesítés.** Tisztelettel szives tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a téli idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szives megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

Irodalom.

Vasbetonszerkezetek a magasépítészetben. Irta: Müller Félix. E cím alatt egy igen becses kis munka jelent meg a vasbetonról, erről a bámulatos anyagról, mely a jelenkori magasépítészetben fontos szereppel bír és napról-napra nagyobb tért hódít. — Magyar nyelven még nem jelent meg olyan munka, amely a vasbetonnak fejlődését és minden alkalmazását ismerteti, a vasbetonszerkezetek mai számítási módját röviden és világosan tárgyalná és tabellákat nyújtana, amelyek a kiszámítás fáradságától kímélné meg. — E mellett a munka a magyar vasbetonszabályzat rendelkezéseit veszi figyelembe, rendkívül sok számítási példát és ábrát ad úgy, hogy tervező építésszek, építőmesterek és egyetemi hallgatók részére valóban nélkülözhetetlen. — A könyv a *Tudományos Zsebkönyvtár* 224—225. száma; ára 1 K 40 fillér és kapható minden könyvesboltban.

Vidám könyvtár. A modern magyar anekdotakincstárából most új füzet jelent meg *Börzehumor* címmel; nyolcvan ötletes, kacagtató apróság van benne, amelyeket *Bródy Miksa, Szomaházy István és Tábori Kornél* róttak sorba. És itt ne tessék csupa ócska, jórészt izetlen felekezeti viccekre gondolni, mert ez a könyvecske nivós korfestő, színes képeket is mutat, válogatott és mindig szellemes karakterrajzzal is szolgál a magyar pénzüvilág sok ismert s részben meg is nevezett alakjairól. Most pedig a krachok aktualissá is teszük egy kis, diszkrét akasztófahumorral fűszerezik. A *Börzehumor* egy új kiadásban, új köntösben jelenik meg *Tábori Kornél* Vidámkönyvtárának előző tizenegy füzeté, amelynek ötletes anyagát legkiválóbb humoristáink liferálták. Az új színes címkép *Desső Alajos* műve. Egy-egy füzet 40 filléért kapható a könyvesboltban, trafikokban és vasuti állomásokon.

Pontosság, gyorsaság, megbízhatóság jellemzik „Az Est“ híreit, pártatlanság, függetlenség „Az Est“, politikáját jólétesültség, őszinteség „Az Est“ közgazdasági közleményeit, tartalmasság, pártatlanság „Az Est“ sportrovatát, épen azért minden olvasónk jól teszi, ha ezt a napilapot az itteni árusító-nál megszerzi vagy pedig ha környéken lakik, a hova az árusító lapokat nem kézbesít, közvetlen „Az Est“ kiadóhivatalánál megszerzi. Mutatványszámokat szivesen küld „Az Est“ kiadóhivatala (VII. Erzsébet-körut 20.) mindenkinek a ki a „Székely-Udvarhely“ c. lapra hivatkozik. Irjon azonnal egy levelezőlapot és harmadnapra reá, már olvashatja „Az Est“ tartalmas számaát.

LEGTARTÓSABB

húzott drótszálas lámpa.

Magyar

SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK
Budapest, VI. Teréz-körut 36.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő be-
vásárlásánál és megrendelésénél a
•SZÉKELY-UDVARHELY• c. ujságot
felelő enisziveskedjék.

BOR!

Fernengel Gyula székely- udvarhelyi bornagykeres- kedőné!

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Bélyegzők és pecsétnyomok mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók Székely-Udvarhely* kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papír kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kétféle sajáttermés és vörös borok.

Milliók

.. használják ..

Köhöges

rekedtség, hurut és nyálkás-
ság, görcs és hőkarut ellen

KAISER-féle

mell-karamellákat

a „három fenyővel.“

6050 közjegyzőileg hitelesített
bizonyítvány orvosok és
magánóktól a biztos ered-
ményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon!
Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60
f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogu-
erárakban. ZSETKÉY JÁNOS
gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Udvarhelyvármegye Nemes Csa- ládjai. Szerkesztette: Pálmay József.

Ára füzve 16 K. Míg a készlet tart
kapható: Betegh Pál könyvkiadónál
Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállí-
tott, az egyes családok címereivel
illusztrált mű, igen becses család-
történeti adatokat tartalmaz.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nő-
tény véreb, mely, Frigyes főherceg
verebével volt párosítva, mind a kétő
garantált tiszta faj, semmi szépség
hibájuk nincs — 300 és 200 koro-
náért eladó. Cim: özv. Érbolt Fe-
rencné VINKOVCE (szerén, várm.)
Florian u. 6. sz.

Eladó ház. Székelyudvar-
helyt, az Attila-
utca 6. számú ház szabad kézből
eladó; értekezni lehet Attila-utca 4.
szám alatt.

Kiadó üzlethelyiség

Jó forgalmu helyen, sarokházban,
esiuos **üzlethelyiség lakással együtt**
azonnal béreadó. Értekezni Dr
BOROSNYAY PÁL ügyvéd irodá-
jában.

* A székelyek alkot- mányának története,

különösen a XVI. és XVII. században. Irta:
Dr Konner János Németből fordította
Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K.
Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb
ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-
kos kötetben a székelyek ösfozlását, a
Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a
hulló vagy szolgabíró (székbíró), a főki-
rálybíró, az esküdteteket vagy székülöket, a
jegyzőt vagy nótáriust, a falut vagy közsé-
get, a rendeket a Székelyföldön (A hár m
rend, A földönlakók, Székely táma, Szé-
kely bánja vára 1562, A darab ntok, A
két első rend helyzete, löfök, A primorok
vagy főnépek, Nemesek, jobbhagyok, zsellé-
rek), a székelyek hadi szolgálatait, a had-
terhek felosztását a rendek között, mus-
rák vagy hadi szemléket, a praesidium vagy
határőrséget, a székelyek adózását, az
egyenlő megterhelhetőség korszakát 1562-től
1601-ig, a rendes közterhektől való meg-
szabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, had

adót, török adót fizetnek a székelyek is,
1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örö-
kösödési jogát, a székelyek sónordási jo-
gát nagy tudással, kitűnő fordításban tár-
gyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrás-
munka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh
Pálkönyvkereskedésében Székelyudvarhelyt

Művelt

háziasszony nem nélkülözheti a ma-
gyar asszonyok pompás közlönyét, a
Kürthy Emilné szerkesztésében meg-
jelenő 19 éves „Háztartás“, mely
kiváló folyóirat mindent felölel ami a

modern

háziasszonyt érdekli. Ha most ha-
koronával előfizet a Háztartásra, ak-
kor ingyen es bérmentve kapja meg
a „Háztartás Könyvtára“ most meg-
jelent pompás 20 kötetet, melyek
minden

asszonyt

érdeklő ezernyi hasznos háztartási
ismeretekkel vannak tele. Aki a Ház-
tartást járattja, annak szótárából es
háztartásából a

keresek

szócseka eltűnik, mert ebben a folyó-
iratban mindent megtalál. Ingyenes
mutatványszámmal szívesen szolgál
a Háztartás kiadóhivatala, Budapest
VI. Eötvös-utca 36.

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész
világon

Az eddigi világhírű wilsnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolend Wien III. cs. és kir. ud-
vari szállító.

80 éves gyári fennállás

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap,
Udvarhely megye legelterjedtebb
közönsége. Megjelenik hetenkint
2 szer. Előfizetési ára félévre
5 K. Elterjedtségével fogva hir-
detésekre a legalkalmasabb.

Ente Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len
legjobb magyar gyártmányú díszlevegőpapírok. Ezekon kívül
közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok,
levélkártyák, vász- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel,
levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes
virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból es üdvözlő jegyekből

Allíndóan kaphatók mindenféle
kész nyomtatványok,
u. m. községi, körjegyzői, szol-
gabírószági, végrehajtói, ügyvédi,
lelkészi, iskolai, üzleti es külön-
féle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, sa-
lyu es minőségű irodai es i-

PAPIROSOK

vonalzott es sima levélpapírok,
vonalzott es rovatos papírok,
rajzpapírok, írógéppapírok, eso-
magoló es selyempapírok, má-
solópapírok, itató-papírok, szűrő-
papírok, torta- es befőző-papí-
rok, könyvkötő-papírok es papír-
különlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban.
hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfűze-
tek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek,
diszminták, szépírási es rond-
írási minták. Olcsó legyező-fal-
rajzek, klezsetpapírok, szivarka-
hüvely, szivarka s névjegytárcák
Dohány-esszivartárcák bőrből es
fémhől. Börtárcák, pénzes-erszé-
nyek, okmány es irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá-
zatok, hatósági es üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési es
esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések
stb. pontos es jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszáraz, dísztollszáraz.
Ironok, fekete, szines es másoló-
ironok, notes-ironok, csavariro-
nok (crayonok), zsebironok, esa-
varironbetétek, ironvédők, iron-
hegyezők. Kreták, iskolai, kává-
házi es fajelző kreták, szines
kreták. Tinták, legjobb irodai es
másoló tinták, szines, vegy es
ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, folttiszó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok,
hegedü-iskola, hegedü-alkatrés-
szek. Gramophon es fonográfok,
lemezek es hengerek es. dan-
goló-sipok es ... ránk. Mono-
grammok fehérnemű es levél-
papírjelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyak. Ajtóablak
es névfeliratok öntött fémhől,
erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai es külföldi jeles írók
művei, ifjusági iratok es képes-
könyvek folyton vannak készlet-
ben. Teljes Magyar Könyvtár*.
A székelyudvarhelyi középisko-
lakban es a városi es megye
elemi népiskolákban használat-
ban levő összes tankönyvek rak-
tára. Szótárak, térképek, naptá-
rak, imakönyvek, albumok, em-
lékkönyvek, üzleti beiró könyvek
főkönyvek, pénztárkönyvek, nap-
lók, jegyzőkönyvek, másoló-
könyvek, bevásárló könyvek
zsebkönyvek (notesek), pénztár-
tömbök (Block), bárcá es szel-
vénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmé-
rő, rajzdeszkák tolltokok, itató-
deszkák, olaj-s zfesték minden
szinben. Ecsetek. Irodai es zseb-
tintatartók, dísztintatartók, toll-
állványok, szivacs-esze, író-
mappák. Legjobb dörzsmézőgák,
gummiszalagok. — Rajzszögek,
szőnyeg szegkek, kapesok stb